

Εισαγωγή

Θυμίζεται εν είδει περίληψης ότι η ΘΔ φιλοδόξησε να αποτελέσει την βέλτιστη εναλλακτική προσέγγιση για τις εμπειριστατωμένες πεποιθήσεις μας για τη δικαιοσύνη. Η ΘΔ όμως δεν διαχώριζε μεταξύ πολιτικής και ηθικής αντίληψης δικαιοσύνης ούτε και υπήρχαν σχόλια για τη διαφορά ανάμεσα στα περιεκτικά ηθικά δόγματα και στις πολιτικές αξίες.

Η διαφοροποίηση, που δεν είναι ουσιώδης, αφορά στο πρόβλημα της σταθερότητας που αναφερόταν στο τρίτο μέρος της ΘΔ. Στην ΘΔ, οι δύο αρχές παρουσιαζόταν ως μέρος ενός περιεκτικού δόγματος. Αυτό όμως αγνοεί ότι η σύγχρονη δημοκρατία συγκεντρώνει πληθώρα περιεκτικών δογμάτων κανένα από τα οποία δεν συγκεντρώνει την γενική επιδοκμασία των πολιτών. Μάλιστα, αυτή η πολλαπλότητα είναι ένα φυσιολογικό και αναπόφευκτο προϊόν του ανθρωπίνου λόγου. Αν δεν άλλαζε κάτι στην ΘΔ, η σταθερότητα (βασικό στοιχείο για το εύτακτο μιας κοινωνίας) θα ήταν ένα μη ρεαλιστικό ιδεώδες.

Έτσι, κρίνεται αναπόφευκτη η εισαγωγή εννοιών και κατασκευών όπως η επάλληλη συναίνεση, ο δημόσιος λόγος, η πολιτική αντίληψη του προσώπου αλλά και ο κατασκευισμός.

Στον ΠΦ, το πρώτο δεδομένο είναι ότι η ύπαρξη της πολλαπλότητας των περιεκτικών δογμάτων θεωρείται δεδομένη εξαρχής. Το δεύτερο δεδομένο είναι ότι στόχος της ΘΔ είναι να καταστεί πλέον ανεκτή αυτή ως πολιτική θεωρία δικαιοσύνης. Αυτά τα δύο δεδομένα αντιμετωπίζονται ως αναμενόμενα αφού αυτή είναι η ειδική φύση της δημοκρατικής κουλτούρας. Με αυτά τα δύο δεδομένα, απαιτείται να εξηγηθεί και η επάλληλη συναίνεση η οποία θα εξηγεί την πολιτική αντίληψη ως απλή προέκταση του εκάστου περιεκτικού δόγματος. Έτσι, η ΘΔ δεν είναι το αποτέλεσμα μιας αλήθειας ενός ηθικού δόγματος αλλά η αναγνώριση ότι ως θεωρία μπορεί να είναι το σημείο τομής της συναίνεσης. Η θεωρία είναι ένα τέτοιο σημείο, μόνο και μόνο επειδή είναι εύλογη. Για να θεωρηθεί εύλογη, η ΘΔ (η πρωταρχική θέση, οι δύο αρχές κτλ.) πρέπει δια του δημοσίου λόγου να εννοηθεί ως μια πολιτική κατασκευή.

Η ιστορική καταβολή του ΠΦ είναι η Μεταρρύθμιση, περίοδος όπου για πρώτη φορά διαρρηγνύεται το ενιαίο δόγμα του Χριστιανισμού ο οποίος μέχρι τότε ήταν αυταρχικός και επεκτατικός.

Αυτή η διάρρηξη δημιουργεί το ερώτημα του πως μια κοινωνία θα παραμείνει σταθερή όταν, παρότι υπάρχει ένα υπόβαθρο ακριβοδίκαιων θεσμών, τα άτομα έχουν διαφορετική πίστη. Η απάντηση του ΠΦ είναι ότι αυτή η πολλαπλότητα είναι καλή όταν είναι εύλογη, δηλαδή μια φυσική έκβαση της λειτουργίας του νου. Μάλιστα, ο ΠΦ καταρρίπτει την επί χρόνια θεμελιωμένη άποψη ότι μόνο η ομοφωνία μπορεί να αποφέρει κοινωνική σταθερότητα.

Καταληκτικά, ο ΠΦ επιδιώκει να εντοπίσει και να περιγράψει τους όρους εκείνους συνεργασίας που θα επιτρέψουν στα άτομα να συνυπάρξουν παρά τις ριζικές διαφοροποιήσεις τους. Υπό μian έννοια άλλωστε πιστεύει σε αυτό που πίστευαν στοχαστές όπως ο Καντ και Χιουμ: η ανθρώπινη φύση, ο λόγος που είναι μέσα της εμποτισμένος είναι ικανά στοιχεία για την κατανόηση και κανονιστική αξία της ηθικής. Καμία μεταηθική βάση και κανένας φόβος ποινής δεν χρειάζεται για τις ηθικές αρχές. Ο ΠΦ διατηρεί αυτή τη πίστη αλλά αντικαθιστά την ηθική με την πολιτική αντίληψη της δικαιοσύνης (αλλάζει δηλαδή τον ηθικό με τον πολιτικό κατασκευισμό).